

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.
За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.

За све остале земље годишње
20 фран. у влату, на по године
10 фран. у влату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштанском
упутницом непосредно админи-
страцији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручнице, г.
Петру Рамадановићу, к. и. аген-
ту у Котор. Дописи се шаљу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.

За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Господин пукovníк Констан-
тиновић са Госпођом, послје поду-
жег бављења на Цетињу, отпутова-
ли су јуче за иностранство.

ЦЕТИЊЕ, 10 октобра.

ИТАЛИЈА И ФРАНЦУСКА.

Краљ Виктор Емануил и Кра-
љица Јелена, стигли су 2. о. м. у
Париз, гдје су одушевљено дочекани
били. Ова посјета, а нарочито дух,
којим су дисале здравнице италијан-
ског краља и председника францу-
ске републике, показује, да споразум
између Италије и Француске није
само сухопарно званично пријатељ-
ство, већ да је то споразум важнег
политичког значаја. Зближење Ита-
лије и Француске дјело је тек но-
вијег времена. На мјесто пређашњих
италијанско-француских интимних од-
носа, који су отпочели половином
прошлого вијека између Наполеона
III. и Канура, тадашњег пијемонте-
шког министра председника и тра-
јала до 1870 год., наступило је не-
сретно непријатељско трвљење, које
је готово три деценија оба народа
растављало, а ни једном од користи
није било. Године 1881. Французи
заузеле Тунис, а тиме отпоче пе-
риод јавнијих сукоба. Италија је била
преко мјере узбуђена; не само што
је држала, да се је Француска на
њено право неоправдано окомила, но
се је и бојала, да ће она и Среди-
ном море на исти начин преобрати-
ти у француско море, те тако
Италија као поморској држави смртна
ударац нанети. Италијански др-
жавници, нарочито Крипси, тражили
су помоћи код Немачке и напали
су је. Италија се г. 1882 придружи
дотадашњем савезу између Немачке
и Аустрије, и тако постаде повнати
тројни савез.

Овај корак Италије изазвао је
у Француској још веће огорчење, и
односи између те двије државе тако
су се заоштрили, особито послје
отказа трговачког уговора, да је
често долазило и до жалосних из-
греда између оба сродна народа.

Крипсијеви наследици, нарочито
Висконти-Веноста и Принети,
видећи од колике је штете за Ита-
лију непријатељство с Француском,
радили су из свијех сила, да не
стане оне натезаности, која је била
вјештачки створена између ове двије
романске посестрима. Почело се нај-
прије на трговинско-политичком по-
љу и то с успјехом, па се је збли-
жење наставило равним војним ма-
нифестацијама и узајамним посјетама
ратног бродовља. Поред тога су
равни италијански и француски др-
жавници и дипломате, особито фран-
цуска посланик у Риму, Барер, и
италијански посланик у Паризу, гроф
Торвенили, настојали, да што боље
ослаже пријатељске односе између
Француске и Италије, у чему су
потпуно и успјели.

Садашња париска посјета ита-
лијанског краљевског пара, круна је
овог политичког рада и свечано у-
тврђење италијанско-француског при-
јатељства.

Све француске новине са искре-
ном радошћу повдрављају италијан-

ски краљевски пар и италијанско-
француски савез.

И ако се не испуне све велике
политичке комбинације, које се оче-
кују од ове париске посјете итали-
јанског краља, то ипак ова посјета,
а нарочито здравнице изречене за
свечаног обједна у Јелесејској палати,
доказују велики напредак идеје ро-
манске узајамности и свједоче, да су
италијанска и француска влада твр-
до одлучиле установити и одржати
добре и интимне односе, који могу
изврсно да унаприједи интересе оп-
штег мира, али могу бити и од го-
лема утицаја у сваком концерту ве-
лесила.

И руска штампа повдравља овај
нови исказ зближења и пријатељства
између ова два Русији пријатељска
народа, и тврде, да Русија може
ићи само на руку све јачему учврш-
ћењу пријатељских односа између
њих.

МАНДУРСКО ПИТАЊЕ.

По потоњем обећању Русије,
евакуација Манџурије имала је по-
чети 25. септембра о. г., али тај дан
је прошао, а руске су чете остале не
само дуж манџурско-руске жељезни-
це, него и у свим другим важнијим,
окупираним тачкама. Ушљед тога
породили су се гласови о криви на
Далеком Истоку, о оредстојећем рату
између Русије и Јапана, о некаквим
изјавама и предлозима руске владе у
Пекину и Токију и т. д. За страну
штампу, особито енглеску, која је и
до сада више пута пуштавала нај-
чудноватије гласове о руским плановима
и намјерама у Манџурији и Ко-
реји, сада се је отворило широко по-
ље за нове сензацијоне измишљотине.
Руска штампа једнодушно побија ви-
јести о ма каквој криви на Далеким
Истoku, а односно евакуације Ман-
џурије „Н. Времија“ пише овако:

Русија нити се је откаивала,
нити се је могла отказивати да оста-
ви Манџурију и то јавно протого
разлога, што она нити је помишља-
ла прије, нити помишља сад, да Ман-
џурију придружи својим владавинама.
Предаја те покрајине китајском
властима већ је у главном извршена,
те и ако китајска административна
власт није још успостављена на ча-
тавоме простору те провинције, изу-
вен овај дио, који је дат друштву
Китајске Источне жељезнице, на то
треба гледати као на појаву привре-
меву, која се није догодила по жељи
Русије, већ ушљед особитијих при-
лика, које су сметнуле Русију, да
изврши потпуну евакуацију Манџу-
рије тако брзо, како се је прије тога
надала.

Русија је стекла особита права
на Манџурију још по уговору од
1896 г., по којему се је она обавеза-
ла, да брани цјелину и независност
Китаја, а за то је добила право, да
преко Манџурије сагради жељезницу
и да ужива све повластице, које су
с тимем подушећем скупчане.

Та права била су проширена и
учвршћена ушљед догађаја од 1900
г., кад руске пограничне покрајине
бише неоправдано нападнуте и то
баш из Манџурије. Руска Војска по-
бједно је тај напад одбила, а да би
осигурала своје владавине, као и же-
љезничку пругу, ушла је војском у

Манџурију, да у њој ред успостави.
Разумије се, да су ти непријатељски
напади, као и бомбардовање Благо-
вјешченска и другијех тачака на гра-
ници дати Русији право, да заузме
десни бријег р. Амура, или бар да
успостави дуж границе неутралну
зону, на којој китајска влада нити
би могла градити тврђаве, ни држа-
ти војску.

Али Русија, не намјеравајући
извршити никаквих територијалних
освајања, ријешила је, да Манџурију
врати Китају, а за себе да не вадржи
ништа као награду за пролиеву крв.

Повратак пак једне тако про-
стране покрајине, с којом је Русија
многим интересима везана, није мо-
гао бити без неких услова, који би
те интересе гарантирали. Због тога
се је китајска влада, према манџур-
скоме уговору од 27 марта 1901 г.,
прије свега обавезала, да ће свијем
начинима чувати жељезницу и лица
која на њој служе, а такођер „обавеза-
ла се је, да ће осигурати безбједност
свију руских поданика, који у Ман-
џурији живе и тамо своја подушећа
имају“.

На жалост, ни тај први услов
евакуације Манџурије није био од
стране Китаја како ваља извршен
Свуда, од куда је руска војска изла-
зила, појављивале су се чете хунку-
ва, које не само да су биле опасне
по становање и путовање кроз Ман-
џурију, него су обљавије пријетиле и
жељезници, а мјесне китајске власти
биле су немоћне, да тајем четама на
пут стану.

Осим тога, китајска влада при-
мила је на себе још мноштво мањих
обавеза, које су све ишле на то, да
се онемогући повлачење жељезничких
догађаја од 1900 г., али она није ни
то извршила, но је непрестано оте-
жала преговоре о једном или другом
спорном питању.

Све те околности дају довољно
разлога, да Русија сматра манџурски
уговор као не обавезан за себе, али
из досадашњијех рускијех поступака
у Манџурији види се, да је ова на-
мјерна, да и унапријед буде велико-
душна према Китају и, остајући
вјерна принципима своје политике,
сама ће помагати китајској влади, да
се створе такви услови, који би омо-
гућили предавање Манџурије Китају
у што скорјем року.

Такви поступци Русије на Д-
леком Истоку служе као битно јем-
ство за мир, који је потребан, како
за напредак рускијех пограничнијех
покрајина, тако и за напредак су-
сједнијех јој земаља.

А Д Р Е С А

Народне Скупштине у Биограду.

1. октобра о. г. отворена је прва
сједница редовног сазива Народне Скуп-
штине, у којој је изабрано скупштинско
часништво. За председника изабран је
појаво: Аца М. Станојевић, а за потпред-
седнике: Љуба Давидовић и Пјавле Ра-
ковић. Најважнија тачка дневног реда
била је скупштинска адреса, која је имала
бити одговор на Престолу Беоједу. Адреса
је до душе у свијем приликама била од
велике важности, али данас она је много
важнија, јер иш на себа карактер на
редног параза и испољва тежње његове
и признање успостављања народне дина-
стије, као спас државни од неминујене
пропасти.

Адресу је скупштана примила по
напругу, који је предложио адресни одбор;
једино је по предлогу Љубе Живковића

у напругу промијењен онај став, који се
тиче војске. Тако утврђену адресу пре-
дала је нарочита скупштинска депутација
Њ. В. Краљу Петру.

Адреса поздравља најприје ступање
Краља Петра на Пријесто као освет
новога доба и знамење боље и срећније
будућности. Изјављује захвалност на пра-
вилном схватању о положају и задатку
круне у потпуном увјерењу, да је овим
зајамчена слога између Пријестола и На-
рода, па наставља:

Ваше Величанство,

Придружујући се Вашем владачач-
ком признању прошлој влади, што је у
једном критичном тренутку с пожртвова-
њем прихватила краљевску власт, и осла-
њајући се на патриотизам војске и гра-
ђанства, сачувала земљу од могућних по-
треса, Народна Скупштина сматра за своју
пријатну дужност изјавити прошлој влади,
поред тога, и признање, што је са своје
стране све учинила, да се на прошлим
изборима чује потпуно слободан глас на-
родни.

Како је садашња влада и својим по-
станком и положајем својих чланова израз
узајамног повјерења оба законодавна фак-
тора, Народна Скупштина ће, подржавајући
је искрено, с највећом преданошћу узети
у разматрање законске предлоге, које јој
она буде поднијела.

Данашњим Уставом постављене су
довољно широке погодбе да се може с
демократском девицом „за народ с на-
родом“, успјешно радити на извјењу по-
слова којима треба да је задатак: унапре-
ђивањем привреде и развијањем привредне
снаге народно јачати његово материјално
благостање, а напоредо с тим, ширењем
просвјете подизати културни разитак на-
родни и спремати погодбе за национални
му препорајај. Народна је Скупштина ду-
бокога увјерења, да се сад треба посветити
овим задацима, јер народ тек резултатима
рада на њима добија снагу, а земља углед,
који су неопходно потребни, да би Србија
могла бити поуздана залога Српству, чији
интереси треба да су нам, као завјет пре-
дака, ушљек на срцу.

У срећеним се финансијама огледа
и срећеност државна и за то је доста
потребно посветити најозбиљнију пажњу
рационалном лијечењу наших поремећених
финансија и опорављању наше заупштоне
привреде. Однајући се жељи Вашег Ве-
личанства, Народна ће Скупштина, руко-
вођена увјерењем да се правилно схваћени
народни и државни интереси могу очувати
од повреда само тако, ако се државне по-
требности буду одмјеравале према привредној
снази народној, уложити заједно с владом
све своје старане око тога, да се буџет у
што скорјем времену донде у равнотежу
не само најозбиљнијом штедњом по свима
струкама државно управе, него и рефор-
мама, којима би се државна администра-
ција, у свези с правилним ријешањем чи-
новничкога питања, убретнула.

Политички препорочена и финансиј-
ски опорављена моћи ће Србија вршити
у Српству историјом намијењену јој улогу,
ако се буде користила срећеношћу уну-
трашњих односа, да се привредно оснажи,
културно унаприједи и војнички ојача.

Народна Скупштина ће с тога при-
хватити с највећом готовошћу све мјере,
којима се буде тежило, да војска, која је,
заједно с народом, доказала, да јој је
Отаџбина дража од свега, буде и спремна
и опремна у истини поуздана залога наше
будућности народне. Срећна, што је из уста
Вашег Величанства чула потврду свога
увјерења, да војска српска стоји на ви-
сини свога позива, Народна Скупштина
вјерује, да ће она, збратамљена око При-
јестола Вашег Величанства, као обрана
Отаџбине и потпора реда и законности у
земљи под вођством унука највећег рат-
ничкога генија српскога, одговорити оче-
кивањима свога Краља и надама српскога
народа.

Живећи и сама у овим надама На-
родна Скупштина ће приступити с нај-
већом озбиљношћу, како проучавању др-
жавнога програма, у свези с потребним
пмјенама у позитивним законима и за-
конскога предлога о српској и окружној
самоуправи, тако и ревизији закона: о
општинама, о штампи, о чиновничима грађ.
реда и о судијама. Законском предлогу о
трговинском уговору с Турском поклоњиве
Народна Скупштина нарочиту пажњу, а

пошто стојимо пред закључивањем нових трговинских уговора и с другим државама. Мисли да је потребно, да јој се, још у овом савезу, износе на ријешење и законски предлог о аутономној царинској тарифи, која треба у преговорима о њима, да послужи као основа.

Ваше Величанство,

Народна Скупштина примила је с највећим задовољством Вашу жељу, да Србија буде на Балкану углед законитости, реда и мирнога напретка. И њено је увјерење, да ће само таква Србија бити угледна и поштована, и с тога је примила на врло повољно знање саопштење, да су наши односи са свима државама исправни. У таквим је односима залага за унутрашње развиће и добар међународни положај земље.

Народна је Скупштина срећна, што се жеље Вашег Величанства сусрећу на овом путу с ваздашњим жељама српскога народа: да се, у духу традиционалне народне политике, а засноване на искреном повјерењу, негују најчвршће везе с моћном и братском Русијом, чије је само биће поуздано јемство за опстанак и бољу будућност малих словенских народа; да се одржавају најбољи односи са сусједном монархијом, с којом нас везују многобројни интереси; да се увршћују односи искреног пријатељства са сусједним и сродним балканским народима, које њихови најбитнији државни и национални интереси упућују да у споразуму потраже начин, како ће заједничком снагом отклањати опасности, којима би могли бити изложени.

Народна је Скупштина примила на повољно знање саопштење о иради, којом је најзад службено призната српска народност у Турској. Тиме је уклоњена једна неправда, која је дуго времена ометала духовно развиће наших сународника у границама сусједне царевине, али су, на жалост, остали у пуној снази узроци, због којих је данас тако императивна потреба, да се подесним реформама побољша положај једнојернога и сроднога становништва, чија нас страдања морају тиштити. И Народна се Скупштина нада, да ће Висока Порта, уз пријатељско саждејство Русије и Аустро-Угарске, а уз припомоћ осталих Великих Сила, стварним реформама ујачити безбједност и културни напредак немирима и страдању изложених покрајина, према чијој судбини, по вјерским и крвним везама, не можемо бити равнодушни, и за то баш мисли, да не смијемо никаког губити из вида дужности, пред које нас могу ставити заплети, изазвати евентуалним неуспјехом у извођењу ових реформа.

Ваше Величанство,

На дјелу сложнога, нетрајнога и успјешнога рада, коме је задатак обезбедити Отаџбини срећнију будућност, Народна Скупштина стоји једнодушна уз Вас, љубљенога изабраника српскога народа, и уз Ваш Дом, оличење српске зајетне мисли, и као из једнога грла, с највећим одушевљењем кличе: Да живи Њ В Петар I! Да живи Његов Узвишени Дом! Да живи српски народ!

ИНГЛЕСКА И ПРИЛИКЕ НА БАЛКАНУ.

Инглескијем државницима увијек је криво, кад се у штампи јевропског копна говори о томе, као да инглеска влада потице разна „питања“, да се користи приликама и ваљетима, који ушљед тога настану. Ту недавно је један инглески дипломат нагласио, да је „легенду о лукавом

Албиону давно требало ставити у архив“. Инглеска — по ријечима тога дипломата — цијени мир не мање од друге државе и чини све што је могуће, да га одржи. Инглеска нема никаквих тајних циљева и намера. Она ради отворено и поштенијем трудом стара се, да повећа своје богатство и своју снагу. Говорити, да Инглеска вјештачки ствара заплете у међународној политици, да би постигла своје себичне циљеве, може само онај, ко ни мало не познаје Инглеску, или ко жели да је оклевета.

То су, говори „Н. Време“ врло дијелне ријечи и ми би им врло радо вјеровали, али на жалост бива, да се срјетамо с таквијем фактима, који нам напомињу, да ипак не треба заборавити „легенду о лукавом Албиону“.

Један од таквијех факата догодио се баш ту недавно.

Свакоме је познато, да је садашњи положај Турске врло тежак. Све више заопштава македонско питање и утицаје држава, које су у томе заинтересоване, а тако и непрестави сукоби с Бугарском, довели су Порту у доста узурјано расположење. Баш у вријеме, кад је стање у Цариграду тако мучно, великобритански посланик О' Конор претио је турској влади погу, која више изгледа као неки утицај и којом се тражи, да се одмах ријешити питање о проширењу Аденског земљишта, т. ј. о унедиљању инглеских владарина око града Адена.

Инглеска жели, да се границе Аденског земљишта прошире и утврде. Тако би она на југу Арабијског полуострва, гдје је до сад имала само једно пристаниште, добила пространо земљиште, које би јој послужило као добра основица, како за проширење британске власти у Арабији, тако и за операције у сусједним земљама.

Питање о проширењу Аденског земљишта и до сад је Инглеска подизала. Има неколико мјесеци, да је Порта обећала инглеској влади, да ће то земљиште по њеној жељи ограничити, али је то обећање и остало само обећање.

И сто сад је баш британска влада нашла за годно, да поново изнесе то питање на дневни ред и да добије од Порта повољно ријешење. Волакобритански посланик, предајући Порти ноту, дао јој је разумјети, да Инглеска има у Адену и Сомалиском приморју доста знатну војну снагу, те може лако окупити у Аден 12000 људи од све три врсте војске. Према томе, ако Турска и овај пут стане одуговлачити ријешење постављеног питања, Инглеска ће га сама ријешити и проширити Аденско земљиште, колико жељела буде.

Инглези су доиста изабрали такав тренутак, да ће своју циљев без сумње лако постићи.

По себи се разумје, да би Инглези, кад би их унитали зашто то баш сада чине, одговорили, да нијесу за то довели прилику, него је то проста случајност. Та ваљда не може Инглеска баш за то, што је Турска заузела македонским питањем, заборавити своје интересе и не чинити кораке, да те интересе озува? То је потпуно разложно! Британска дипломатија не би заслужила никакав пријекор ни у том случају, кад би потпуно свјесно изабрала баш овај тренутак за своја потраживања од Турске, јер се таква потраживања баш и чине онда, кад се зна, да ће се најлакше постићи.

Па нека је баш тако!

Али не може се — завршује „Новоје Време“ — да се из тога не изведе закључак, да британска дипломатија вреба међународне заплете и умије да се њима користи.

Сједница, која је трајала један сат, разишла се без успјеха, а велики књаз дао је пашама 24 сата на размисљање.

Кад је и то вријеме прошло, најавили су опуномоћеници, како никако не могу пристати да се Бугарска издвоји из Отоманске државе „Примамо готово све услове“, рече Сервер-паша, али успостављање Бугарске за уполу независну књажевину, значи повреду интегритета Отоманске државе. Моћ султана на Босфору неће тада имати никакве сигурне гаранције и нама неће ништа друго простати, већ да се вратимо у Азију“.

А када је велики књаз љутито рекао: Ако моје услове не примите, руска ће војска непрестано марширати све до Цариграда. Дан, који нас је довео до Адријанопоља, отвориће нам и врата наше пријестолнице; моћ султана биће тада из темеља уздрмана, а држава у опасности — Намик-паша га је очајнички прекинуо: Нека пропадне. Воље неке падне као жртва насила, него да својом руком потпишемо своје понижење.

Паше су поново молиле времена, да сачекају упуства из Цариграда и велики књаз узалуд је покушавао, да их пријетњама приволи да одмах пристану. Руси су одржали савјет и изасланицима султанима саопштили све закључке: Главни стан руске војске премјенила се у Адријанопољ, велики књаз саопштише цару Александру II.

Питање о повећању Аденских земаља није тако важно, да би због њега самога Инглеска изазивала заплете. Но има и друге важне, да вриједи предузети и особите мјере, само да се постигну.

Па ко би знао, да и данашњи заплети на Далеком Истоку нијесу изазвани по жељи тога истог „лукавог Албиона“, или и још чијој, да би се оствариле такве зајаве, које се при обичајном полтичкијем условима не би ни у каквом случају остварити могле.

ДОПИСИ.

Ријека, 5. октобра 1903 год. — Ево и нас, да вам се јавимо из ове негдашње привремене пријестолнице Ивана Црнојевића, да се бар зна, да смо утесили живи иза све јаке летне жеге, која и нас и све наше околне крајеве беше тако обезводила, да се већ вода дању-поћу с Ободске Ријеке и на Цетиње ћераше; а с Отоке Каруче чак на Орахе, Штитаре и остала села. Ушљед овога било је и болесника више но обично, нарочито од грознице и то како овђе, на Ријеци, тако и по околним селима. Ова болест владала је особито у сиромашнијој класи народа. Али благодарје нашем вриједном предједнику Општин г. И. Шћеповићу, који не само што пружаше неопходну помоћ из општинске касе и даваше бесплатно лекове, на рачун Општине, болесним сиромашним фамилијама, него је о смену овоје обавијестио и Књ. Обласну Управу на Цетињу, нагласивши, да међу болесницима има и таквих, који немају да потребне лекове купе, као што је занет тако и било. Обласна Управа обавијестила је о овом Високо Министарство Унутрашњих Дјела, а оно је наредило, да се таквим болесницима дају лекови на државни рачун. Нешто то, а нешто усрдан рад нашег вриједног др. Кустудића учина, те се је ова разграната болест сузбила, те данас фела Богу нема ни трећи дио болесника, него су се опоравили, а надамо се у Бога, да ће се и остали опоравити, јер у прилог томе иде и вријеме, које је знатно захладило.

И у нашој Општини приступило је к уређењу по новом „Закону о Уређењу Варошких Општина“. У недељу, 21 пр. мјесеца извршен је избор одборника и њихових зајетника за ову Општину, у присуству нарочито изасланика Управе Катунско-Ријечке области, капетана, и секретара исте управе г. Ј. Бећира. Избори су одржани у општинској згради од 9—12 из јутра и од 3—5. сати по подне, под руковођењем предједника општине и бирачког одбора г. И. Шћеповића и два изабрала члана: г. г. Мата Чакића и Крпуна Јанковића. Гласање је било на посебним листама, које су пласчима издати из општинске канцеларије, и пошто се приступило прегледу тих листа, нашло се је, да су добили највише гласова: фазисус вароши Ријеке др. Кустудић, кап. овдашње финансије Нико Ђ. Поповић, Мато Чакић, Крпуна Јанковић, Јован М. Пејовић трговца и управ оvd. поштан-телегр. штације Митар Дрецић, који су и изабрати у одбор. — Но г. Чакић послје избора дао је писмену изјаву, да му се није могуће примити за члана одбора, те је његово мјесто попуњено са г. Савом Чакићем овдашњим трговцем. За зајетнике су изабрала ова лица: г. г. Гајо П. Лопичић, Саво Ускоковић и Андријан Фатић. Сви одборници и њихови зајетници положили су, 1. о. м., у општинској канцеларији законом одређену заклетву.

На сами дан избора околна села: Ријечки Град, Јованов Бријег, Мрацели, Диповик, Ђесковца и Шинџон предали

што се збило и искаже од њега нова удутства; велики кнез ушвораво опуномоћеници и на то, да је врло лако могуће, да ако и буду од султана опуномоћени, да приме руске услове, да ће Русија ипак ставити по све друге захтјеве.

Зором рано, 24. јануара напустило је руски главни стан Казанлик, а 26. јануара у вече ушао је у Адријанопољ. Хришћанско становништво са хришћанским свештством на челу дочекало га је; само грчки митрополит Дионисије није учествовао у том поздраву.

И док су паше чекале одговор на Цариграда, руски главни догор горно је од жеље, да до краја изведе славне побједо руске, да иде на Цариград и пред његовим каптајма, да пресеје гордијски чвор ријешења источног питања.

Но у Петрограду као да се нијесу загријавали том жељом. А томе је доста допринишло и противу руско расположење у Инглеској. Цар је наредио да се турским опуномоћеницима даде три дана рока, да сачекају одговор из Цариграда. Али није трајало тако дуго; још петог дана дошао је одговор из Цариграда.

30. јануара ступили су турски опуномоћеници као утучени пред великог књаза. Намик-паша рекао је: Ваше Височанство! Примили смо заповијести султана. Ви ете побједници, наша себичност се испунила Турска је уништена. — „Она

изасланику, г. кап. Бећиру, писмену изјаву, да желе ући у састав ове варошке општине, оснивајући се на то: 1) што спадају у једну чету; 2) што им је заједничка школа, црква и сви општински радови; 3) што су удаљени од друге општине и 4) што сами за себе због малобројности не могу сачињавати засебну општину. Г. Бећир је на основу поднесене му изјаве брзојевно питао Министарство Унутрашњих Дјела за дозволу и одобрење, што је под неким условима и одобрено.

Поред овога, Њ. Кр. В. Господар и Њ. Кр. В. Књагинја образовали су нас, 26 пр. м., својим високим доласком међу нас. Истога дана Њ. Кр. Височанство Господар благоизвољно је наредило, да се надостави рад на линији колевца пута Ријека—Вар, који је рад био обустављен на три неколико година. Тај рад је по највишој наредби повјерен искључиво Ријечкој и Црпичкој нахији, а наредњено је и то, да се дају и образују друштва, која ће свјески радити и узградити тај пут без подумача. Ради тога изаслани су, 27 пр. м., министар рата, г. Војв. Пламенит, г. Марко Буковић и г. ком. Буза Ђуранковић, да упознаду људе с овом Господаревом наредбом. У петак, 26 пр. м. изијерен је и нови мост педа сами Дворици у Ђесковцу, који ће мост везати ову варош с том новом линијом пута, а преко ње с Виром и Баром. — Жљвно милостиви Господар, који неуморно ради за срећу и благостање народа и државе!

К.

Ћњижевност, умјетност и просвјета.

Руски кружок у Загребу. У круговима хрватске независне интелигенције већ се дуже времена размисља на оснивање „руског кружка“ по примјеру Чеха и Словаца, који имаду више таквих удружења. Искрени присташе словенске узајамности изражавали су жељу, да се оснује удружење на широјој основи, које би се осврћало на све Словене и гајило словенску духовну заједницу. О том питању повела се ријеч на потоњем повјерљивом састанку у Загребу, те је према предлогу највјештача Јосипа Пасарића закључено, да се независно од засноваога новинарског удружења приступи к оснивању „руског кружка“.

Извјеститељ је свој предлог опширно образложио, из којег образложења доносимо ове главне мисли:

Словенска узајамност, коју противници Словенства радо зову утолицим или је показују као страшно панславизма, узима у наше доба асоцијације и кооперације све практичније и реалније облике. Оснивају се удружења и заједнице, којима је сврха оживотворење и практично пружање основних начела словенске узајамности. Ту се обистинљује она Прерадовићева „Невоља гола најбоља школа“. Словени у опће, — а западни и јужни наресе, добро увиђају, да појединим словенским ограницима у недалекој будућности нема спаса од пријетеће туђинске, а нарочито германске најезде, ако се не ослоне на остало Словенство и у заједници са својом браћом не потраже штит и обрану свога народног опстанка.

Што је рекао један велики руски државник: „Росија спаситељна Славјанима уже тјем, што она суествује“; можемо пренијети на цијело Словенство и рећи: „Словенство као цијелина спасава поједине ограничене већ тиме, што постоји“. И доиста, ко дубље проучава повјест Словенства а његових борба са вјековним непријатељима, мора признати, да би без моћна ослоња на остало Словенство, нарочито без опстанка

је спасена!“ узвикнуо је велики књаз. Избјегли сте велику опасност, да не долазимо пред капију наше пријестолнице. Да сте још оклијевали, ствар би друштво испала.

И сада се у руском главном стану вриједно радило на саставу политичког акта. 19. (31) јан. у 6 часова у вече потписани су услови скаршњег мира и примирја. Кад је велики књаз потписао овај историјски акт, предао је перо Намик-паша. Пашина се рука тресла као у грозници; застао је и једна га је неспурно потискао, а крупне сузе капале су му из очију. Велики га је кнез пријатељски тапкао по рамену, али старац није могао ни једну ријеч да изусте.

Кад је књаз снажним гласом саопштио војсци крај рата, из хиљаду грла раздијегло се: Хура! У црквама је свакако благодарено Свепогубећем, што је овај рат свршен. „Али у дубини срца,“ завршује Нелидов, „осјећали смо неку горчану, неко разочарање. Свршено дјело, ма како да је било сјајно, није обухватило обим снова у тајних жеља, којима је учињен такав крај.“

моћне Русије, препорођајни покрет код Чеха, Хрвата, Срба, Словенаца, Словака, па и Бугара по свој прилици остао као пука сањарија, а нарочито чудесна чехизација Ческе, т. ј. еманципација од немштине, коју је један Француз назвао највећим чудом 19. вијека, остала би можда пролазним историјским куриозумом, као што је била славна, но безуспјешна епова хуситског хероизма. Велика је заслуга Чеха, што су први међу западним Словенима упознали ту истину и упутили остале Словене, како у душевној заједници и у што ужом зближењу са Словенством треба тражити снагу и јакоту за развој свога посебног народног бића.

О томе се за браћом Чесима поведоше наши илирски препородитељи, чији је просвјетни рад баш зато и овјенчан таквим успјехом, што су остварење својих идеала видјели у крвном сродству и у слови словенској. Шеговање словенске узајамности нема свој извор тек у сентименталним симпатијама према Словенству или у политичким фантазијама о његовој будућности, већ је неумољив захтјев зближене нужде. Словенство има више крвних непријатеља, који му отворено објављују рат на живот и смрт, али од свих најопаснији и најсмјелији јест Германство, које се у наше вријеме успело на врхунац свога развитка, те је како изгледа на скоку, да прогута или бар под свој јарам скучи поједине Словенске народе, који стоје на путу његовој продирању на југ и исток Јевропе.

У очи те опасности, Словенству се намеће животна нужуда, да се почне концентrirати и тражити тачке ослонаца и потпоре за ту будућу велику борбу. А на томе путу Словени се могу поуздати само у своју крв, у своју сродну браћу, у Словенство.

Први је извор словенске узајамности, да се Словени међусобно познају, јер без познајства не може се говорити о узајамности; а да се међусобно упознају, треба да Словени проучавају језик, повјест, живот, културни и народни развитак своје словенске браће. Најбоље је пак оно проучавање, које се црпи из самог извора, т. ј. Словени треба да читају књиге и новине других Словена и да дохађају једни друге, а не смију им при том бити ментори туђинци, како је досад бивало, да су и пр. Словени проучавали писце сродних словенских народа из немачких приjevода и тек онда сазнали за име којег словенског писца, кад би изишао у немачком или француском приjevodu. У томе погледу најважнија задаћа запада словенског новинарства, које треба да доноси извјештаје о животу, покрету и просвјетном развоју свих словенских народа, и то из самих словенских времена.

Као најгоднија средства за његовање словенске узајамности и за међусобно проучавање живота и просвјете словенских народа укључују се словенска друштва или клубови, или пак уредба „руских кружока“ с нарочитим задатком проучавања језика и руске књижевности. У Русији постоје четири словенска друштва: петроградско, московско, одеско и кијевско, а нешто живота показују само прва два. У Софији постоји словенско друштво, у Београду словенски клуб, као и у Прагу и Кракову, доким „руских кружока“ има највише у Чешкој, готово у сваком већем мјесту, а међу њима прашки постоји већ 25 година; омак иза тога долазе Словенци, који осим љубљанског руског кружока, имају такве кружоке у Идрији, Крању, Врбнику, Цељу и Трсту; осим тога постоји руски кружок у Бечу, Београду и Софији. Код Пољака понавта је само словенски клуб у Кракову.

Пошто се је имало начелно одлучити, да ли ће се у Забреду основати словенски клуб или „руски кружок“, извјеститељ подробио говори о дјелокругу и задаћама једнога и другог, пак долази до закључка, да неке задатке словенског клуба има према духу својих правила вршити већ основано хрватско књижевничко друштво, па да према томе није од потребе оснивати посебни словенски клуб. С тога прелазе оснивање „руског кружока“, разлаже важност руског језика и књижевности и износи главне мисли, којих би се по примјеру Чеха и Словенаца требало држати код стварања правила и код оснивања „кружока“.

Идеја о оснивању „руског кружока“ с одобравањем је прихваћена и изабран је одбор, који ће спремити правила и проучити ово питање подробије.

Примили смо на приказ ове књиге:

Византија и Срби, књ. прва; написао *Ст. Шталојевић*, у Новом Саду, издање Матице Српске, 1903, (ово је бр. 7 и 8 матичних књига) Срт. V—242 in 8°.

Тешкоћа самога предмета као и недовољност историјских извора, нијесу омели писца да се не ода овоме огромном труду, те да нам представи ову врло важну страну нашег историјског живота.

И ако утицај Византијске Империје, говори писца, није једини, који је играо улогу у развоју Српског народа и у историји његовој, ипак је, без сваке сумње, Византијска Империја јаче од свих осталих фактора утицала и на политичку и

на културну историју његову, те је читав живот његов, све до доласка Турака „толико уткан у византијску историју и прожет византијским утицајем, да византијско-српски односи, у првих десет вјекова српске историје, чине језгро историје Српскога Народа“.

Ти важни разлози потакли су писца, да проучи и изради cjелокупну историју српско-византијских односа, која ће пажљиво читавијех десет књига, оваквјех као што је ова прва, која је сад угледала свијета.

У овој првој књизи износи нам писец стање на Балканском полуострву до доласка Словена и продирање Словена, Бугара и Авара на Балкан у VI. вијеку. Књига има на крају преглед важнијих извора о томе предмету, а написана је по свим правилним научним историјске критике, те ће читави, без сумње, богат принос у српску историјску књижевност.

Календар Матице Српске. — Добили смо Календар Матице за идну годину. Поред доста лијепих слика и крајњих билежанака уз њих, у њему су ови већи чланци: 1) Разговор у земљорадничкој задруги, кад се задругар Младен Видовић вратио са скупштине „Савеза“ у Вуконару — од Петра Марковића; 2) Јектика и брак, од дра Милана Јовановића-Батута; 3) Наш шегрти од В. М.; 4) Црвљиво воће, од Ђ. Михаиловића; 5) Чувај земљу! и 6) Како се вади мед из обичних кошница (плетара), па да пчеле остану живе — од дра Мил. Симоновића; 7) Свињар Адам, прича Симе Матавуља; 8) Велика Кикинда од Љ. Љотића. — Сви су ти радни удешени за поуку, али та поука није изложена сухопарно, него су сви чланци написани лако, а већина их је у облику дијалога. Календар овај с овогодшњим колом Књига за народ (св. 103—107) стаје ван Угарске 2 круне. Уредио га је проф. Тих. Остојић.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Кајсија.

Кајсија (армелинка, зерделија) за наше крајеве била би најблагодарија воћка, јер код нас би свагда напредовала и добро родила, само ако не би страдала од прољетних мразова. Кајсија напредује готово у сваком земљишту, највоље земљу која нити је сувише влажна, нити сувише сува.

И ако је кајсија тако благодарна воћка, ипак је она код нас мало позната. Кајсија и као воћка је украс у врту. Брзо расте и доноси плод; послје 4—5 година већ раба, што код других воћка није случај. Њену кору на стаблу неће соц зими да огриз, нити гусјенице нападају на њо њо лишће, те по томе са кајсијом као воћком, свака има врло мало посла. Ако је погодни вријеме, може врло много да роди, а род јој се може на многе равне начине употријебити. Може се добро продати, од ње се прави пекмењ, кува се слатко, пече се ракија. Па добро упаковане у лишће од лозе и поређане једна поред друге тако, да се не могу дрмати, можемо их далеко шиљата баш као и јабуке.

Поред свега тога, што кајсија може тако много да користи, ипак се она не гаји у толикој мјери како заслужује, а то ће бити с тога, што је кајсија као воћка кратка вијека. Кад најбоље напредује и кад мислимо да ће више година живјети, одједном клоне, све лишће јој увене и воћка угине — ударила је кајсија, а не зна се узрок због чега је то. Против те болести нема средства. Неки говоре да се у таким приликама ипак може помоћи. Кад примјетимо да лишће на кајсији почне венути, треба воћку заклопити од сунца, на стаблу кору уздуж на неколико мјеста запарати, земљу под воћком дубоко прекопати, валити водом у којој има размућена гноја, а круну јој треба двапут на дан чистом водом прекати. По и овај начин одбране слабо помаже, воћка угине. У неколико се ипак може предуприједити нападај од кајсије, ако земљиште испод кајсије непрестано прекопано држимо, ако кајсији, која је сувише родна, плод прориједимо, стабло и дебље гране на круви сваке јесени оклачимо, све пукотине на стаблу воском запушимо. На такве воћке већ ребо налази кајсија.

Један баштован доказује, да кајсија прије утамане оне кајсије, које су на шљиви накаламљене, а рјетко оне које су на дивјаји кајсији накаламљене. Он је сам чинио покушаје и увјерио се да је то заиста тако. Накламљено је 8 кајсија на шљиви и 8 на дивјаке кајсије. Од оних 8, што су на шљивама биле накаламљене, послје 4—5 година 6 комада је угинуло, а и на овим двијема што су остале, било је само неколико здравих грана, доким оних 8 кајсија, што су на дивјакама кајсијама биле накаламљене, све су остале у животу и сваке године лијеп плод доносило. И то је још исти баштован примјетио, да ни плод није такав са кајсије, што је на шљиви накаламљена. Са такве кајсије многи плод опане прије, него што сааре.

Према томе кајсија на кајсији накаламљена много боље напредује, боље зараста на оном мјесту, гдје је накаламљена него кад је на шљиви, јер на шљиви накаламљена теже издржи јачи вјетар, а на оном мјесту гдје је накаламљена, лако се ломе.

По није увијек кајсија узрок да нам кајсија прије времена угине; она угине и онда, ако је неправилно накаламљена. Од свију врста воћа кајсија најтеже зарасте са својом подлогом, ако је накаламљена под кору или спајањем или у процјеп, јер код тако накаламљених кајсија брзо се почне појављивати смола, која се доцније све у већој мјери јавља, док напошљетку и воћка не угине; с тога је кајсију боље на око (на лист) накаламљати, јер такве воћке су и трајније и боље се развију и боље напредују.

За рамносавање најбоље је узимати сву врсту, која је у том крају одомаћена, добро напредује и лијеп плод доноси. Не треба се свагда уздати на лијепа имена и велике хвале појединих врста, него треба бирати ону врсту, која нашу земљу и нашу околину најбоље воли. Бадава ћемо ми доносити са стране и најбоље и најљепше врсте, ако оне нијесу за наше крајеве; онда нам је и труд око сађења и његовања узалудан, а трошак у ништа бачен. У Нишкињу посађено је око Требјесе много разних воћка, међу њима и доста кајсија, које напредују ванредно лијепо, и да није прољетос било необично јаке слане, родиле би готово боље, него у Банату, одакле су и донешене.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 10 октобра.

(Одликосање). Њ. Кр. Височанство Господар благовољило је одликосати Госп. Мила Врбицу, сликара, петим степеном Давилова ордена, и златном и сребрном медаљом за ревност.

(С наше границе.) Прије једно двије недеље дошло је једно одјељење турске војске из Пљеваља у нека села у Пренђанима при нашој граници, да од тамошњег хришћанског становништва одузме оружје и покупи дацију. Становништво није никако хтјело дати оружје и изгледало је, да је због тога доћи и до крвавог сукоба. Да се то не догоди, не да се мир на граници очува, Књаже Црногорска влада посредовала је преко свог управника посдова у Цариграду код Високе Порте, и Порте је одмах издала наредбу, да војска са границе одступи и да се оружје, којег и онако нема много код тамошњег хришћанског становништва, не одузима, док се не одузме и осталим турском и арбанашком становништву. Што се пак плаћања дације тиче, то је питање, које спада у унутрашњу управу Турске, због чега Књажевска Влада у то питање ни улазила није.

(Спровод тијела пок. М. Бакића). — У прошлу суботу тијело пок. Митра Бакића стигло је преко Вира и Плавнице у Подгорицу. Ту је мјесно свештенство извршило опцијел, иза чега је тијело упућено на Андријевицу, у Високојевиће, гдје је и сахрањено. Спровод у Подгорици био је сјајан. Спроводу су осим ожаљосћене удове и остале родбине присуствовали г. г. војв. И. Платонац, Министар Војни и војвода Г. Вуковић, Министар Иностраних Дјела као државни изасланици. Осим тога присуствовали је све подгоричко чиноваштво, јаци свију школа са учитељима и мноштво народа, а војнички чета чинила је прописане почасте.

(Лицене вијести.) Г. Паја Јовановић, чувени српски сликар, отпутовао је у сриједу с Цетиња. За вријеме свог добуђег бављења овдје, имао је част да слика Њ. Кр. В. Господара, Њ. Кр. В. Књаза Насљедника и Њ. Кр. В. Књазињу Милицу. Пошто је тај посао у толико изарадио, да га може даље самостално попуњавати, пошао је у Беч, гдје ће ове портрете потпуно довршити.

Чујемо, да ће г. Јовановић на прољеће и опет у нашу средину доћи, да својом вјештом кичицом украси храм св. Василија у Нишкињу.

(Примјер истинског родољубља). Наша браћа Срби Бжељци и Црногорци и у далеком свијету, у Америци, будним оком прате све што, се било у Црној Гори, било у Српству у опште догађа, те ево им установа наше најновије културне тековине Друштва за поштомгање замата и шрговине у Црној Гори не оста неопажена код њих. То живо своје интересовање за наше ствари ево како овога пута најизразитије манифестираше:

Прије мјесец и више дана развили су српски амерички листови (нарочито „Српски Одјек“ у Пуеблу) јавну агитацију, да тамошњи имућнији Срби материјално помогну то наше привредно Друштво. Плод таквог похвалног писања новина и ваузмљивости двојице тамошњих Срба огледа се најбоље у писму, које је ових дана добио благодари Друштвени г. Хајдуковић од г. Шира С. Вукосављевића, Бжељца, тајника „Српског Црногорског Друштва у

Сан-Франциску“, у коме му јавља да су он и г. Петар Вамашевић скупили међу тамошњим Србима Бжељцима и Црногорцима сто и петнајест долара амер. вр., што чини 600 франка и да су ту суму новца упутили Друштву преко г. Петра Рамадановића, књ. пр. агента у Котору, коме је већ и авиоз а пошљетци новца стигла. — Међу прилагачима — чија ће имена г. Вукосављевић накнадно јавити — два су добротвора, један проч. г. *Исмаил Саватије Дабовић* а други сам г. *Широ С. Вукосављевић*, обојица са потпуним чланским улогом од по 150 крува.

Хвала г. г. Дабовићу и Вукосављевићу на пожртвовању, а пошљетку и на заузимљивости, што је, заједно с нашим земљаком г. Вамашевићем, успио, да тако обилату суму прилога скупи и Друштву пошље.

Овај и овакав одзив наше браће према нашем младом привредном Друштву мора искрено обрадовати сваку поштено српску душу, јер ће на овог лијепог и сваке хвале достојног пријера видјети, како брат на брата и из даљине мисли; како му у свему што је добро и корисно помаже, откидајући радо од своје тешке али поштене зараде, за којом се по широком свијету врте и ломе.

Хвала још једном честитим родољубима из Сан-Франциска, и, дај Боже, да се на њих угледају и друга наша браћа и из других мјеста на општу корист заједничког нам културног напретка! Поштовно ће се са захвалношћу сјећати првих утемељача Друштва за потпомагање заната и трговине у Црној Гори!

(Цетињска женска основна и радничка школа.) Наша овдашња женска основна школа, а тако и радничка, због уређивања школскога здања, отпочеле су тек ове недеље радом рад. У прошли четвртак било је привицање Св. Духа, коме су осам наставница присуствовале: Началница Дјев. Института, г-ца С. П. Мертваго, председник Општине г. Вулатић и многи други гости и дјечији родитељи.

Дјевојка се уписало свега 101, и то: у I-ом разреду — 36, у II-ом — 24, у III-ем — 21, а у IV-ом — 20.

Кад овом броју школске дјеце додадемо број остале наше овдје учеће се младежи, види се, да је ове године записано у свијема цетињским школама преко 600 ученика и ученица, што је јасан доказ лијепог напредовања наше просвјете.

(Општински одбор вар. Цетиња.) Сједница нашег општинског одбора, која се имала држати у прошлу недељу, била је одложена, јер нијесу могли бити срезђени за њу потребити податци, а заказана је за сјутра, у 10 сати прије подне.

(Несрећа од грома.) Јуче, 10 окт. у 11 сати и 50 минута прије подне ударио је гром у димњак куће г. Стевана Радоњића, у Катунској улици, па се спустио у пећарску радњу Ива Пејовића и пећара Јока Струара на мртво убио. Осим тога тешко су ожаљосћени од истог грома г-ђа Стевана Радоњића, њена слушкиња и њихов сусјед Ђорђе Ив. Мартиновић.

(Захвалност.) Приликом посјете овдашњег централног казног завода поклонили су затвореницима завода, бугарски дипломатски агонат на Цетињу г. Ризав, круна 1904, и секретар царско-руског посланства на Цетињу, г. де Мек са господом, круна 40.

Управа статра за своју дужност, да оввијем путем захвали реченој господи.

Подгорица, 30 септембра 1903 г.

Управа центр. казног завода.

Пашу нам из Доње Ржанице: *Треба годишња главна скупуштина „Училиског удружења беранске нахије“*, држана је у манастиру Ђурђевим Ступовима 7 септембра о. г. На овој скупуштини протресана су многа питања и учатељски радови горе поменутог удружења, и за тиме изабрана је нова Управа за годину 1903—1904. За председника удружења изабран је г. Милан Цемовић, учитељ у манастиру Ђурђевим Ступовима; за потпредседника и дојовођу Иван А. Чукић, учитељ у Доњој Ржаници; за благодјелника г. Зарија Јоксимовић, учитељ Заострачки. У једном од идућих бројева донијећемо подробије извјештај о раду ове скупуштине. И. А. Ч.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

БЕЧ, 6 октобра. — Краљ белгијски Леополд, отпутовао је у Париз.

ПARIЗ, 6 октобра. — Иајутра био је преглед војске у присуству италијанског краљевског прасу, Лубеа и његове госпође. Величанства свуд су одушевљено поздрављана. За вријеме доручка у Елизеју измијенили су између Краља Виктора Емануила и председника Лубеа најсрдачије здравнице. Послје подне на 3¼ сата италијански краљевски пар отпутовао је. Краљица пружала

је руку госпођа Лубевој, а Краљ и Лубе загрише се. Многобројни народ клицао је: Живео Краљ! Живјела Краљица!

КОПЕНХАГЕН, 6 октобра. — Грчки краљевски пар отпутовао је у Петроград тешко болесној мајци грчке Краљице, Великој Књагини Александри.

ЦАРИГРАД, 6 октобра. — Министарско вијеће одлучило је издати 50.000 турских лара за подизање порушених села, црква и школа у четири европска вилајета.

ПАРИЗ, 7 октобра. — Краљ Виктор Емануил управно је из Модене депешу Лубе-у, у којој му поново захваљује на срдечном дочеку у Француској. Лубе захвалио је Краљу на поновном поздраву.

ПИЗА, 7 октобра. — Краљевски пар стигао је овамо, дочекан од народа великим овацијама.

БИОГРАД, 8 октобра. — Скупштина примила је предлог закона о трговачком уговору са Турском.

РИМ, 8 октобра. — Новине јављају, да ће руски цар доћи на пролеће у Рим, мало испред посјете Лубе-ове.

РИМ, 9 октобра. — У министарском вијећу најавио је Завардели, да је упутио Краљу своју оставку због слабог здравља. И други министри једнодушно закључише дати оставку.

СОФИЈА, 8 октобра. — Комитетски кругови поричу, да је убијен Сарафов.

РИМ, 10 октобра. — Листови јављају, да ће Ђолита саставити ново министарство.

ЦАРИГРАД, 10 окт. — Овамо су стигли четири белгијска официјара, који су изабрани за уређење жандармерије у три европска вилајета. Министарско вијеће одлучило је, да редифе поврати кућама. Чује се, да је гувернер у Авији, у вилајету Јеменском, убијен од Араба.

ЦАРИГРАД, 10 окт. — Аустроугарски посланик Калич и руски посланик Зиновјев, предали су Шорти ноту, која је састављена на основу закључака у Миротугу.

РИМ, 11 окт. — Ђолити, коме је краљ повјерио, да састави ново министарство, тражио је три дана рока да се промисли, хоће ли се тога примати.

КЕЛН, 11 окт. — „Колоњске Новине“ јављају, да ће се на састанку Ламдорфа и Делкасе-а у Паризу прије свега повести ријеч о балканском питању и о споразуму између Русије и Аустро-Угарске. Тако исто биће предмет овог састанка односи Русије у Источној Авији.

БИОГРАД, 11 окт. — Клубови самосталних и умјерених радикала усвојили су одлуку о стапању ове двије партије.

ОБЈАВА

Првог новембра ове год. Управи Књ. Држ. Монопола дувана потребити су два магацинијера — један на Цетињу а други у Никшићу. Тога ради сви они који би жељели узети то подухвате нека се пријаве одма Министарству Финансија.

Услови за одржавање речених магацина јесу следећи:

Локал за депозит дувана, справе за мјерење и све мобилне потребито за чување дувана даје Управа Монопола.

Кауција која се има положити јест круна 5000 у готову новцу, или сигурна непокретна zaloга, сигуран гарант такођер се прима.

Рок погодбе за једну годину. Вршиоц речене дужности има се сем горенаведеног управљати у свему према наређењима Управе Монопола.

Подузимач примаће мјесечне накнаде по 30 круна. Осим тога 1%

од продатог дувана до 50000 круна продаје; а кад се ова сума пређе са укупном распродајом дувана, за сувикал магацинијер прима 1/2 %

Попудиоци имају бити Књажевско Црногорски подјаници.

Број 1251.

Цетиње 11 октобра 1903.

Министарство Финансија.

ОБЈАВА

На основу наредбе Министарства Унутрашњих Дјела од 17. августа ове године Број 1066. позивају се сви они, којима су биле даровате земље у Загоричу, Забјелу и Зети, па које се вијесу населили, а које им други држе, или су нерађене, да се пријаве у канцеларију ове Управе најдаље до 17. новембра 1903 године ради коначног ријешења о држању истијех.

Ко се не пријави до тог рока, губи право на даровницу, која ће остати на расположење Књаж. Владо.

Број 368. Из канцеларије Зетско-Брдске обласне Управе, 29. августа 1903 г. у Подгорици.

ОБЈАВА

У сриједу, 15 тек. мјесеца ове године — у двије уре после подне, продаваће се путем јавног инканта стара војничка одјећа у Војном ставу на Цетињу.

Од купца ће се тражит готов новац — или сигурно јемство, да ће исплатити уговорену цијену до 1 децембра ове године. —

Број 2236

Команда Стојеће Војске.

Службене Објаве.

СТЕЧАЈ.

Решењем Књ. Обласног Суда на Цетињу од 26 септембра о год. број 2178—IV. 1901 276 — отворен је стечај над имовином Стева Лазова Швајцера у Доњем Крају, те се овим позивају сви његови дужитељи, да до 1 новембра ове године поднесу истоме суду чиста своја дужења, потаријељена доказима, који то већ до сада нијесу изнели. Послије означеног рока неће се начије потраживиње усвојити.

Број 2179.

IV. 1901 276.

Цетиње, 26 септембра 1903 год.

Из канцеларије Обл. Суда.

Р. 80 Број 216 2—2

СТЕЧАЈ.

Решењем Књ. Обласног Суда на Цетињу од 20 о. м. број 618—IV, 1903 264 — отворен је стечај над имовином Петра и Радосава Крстова Бањовића из Петиваца, услед чега се позивају сви њихови дужитељи, да до 1 новембра о. г. поднесу капетанском суду у Цјешивцима чиста своја дужења, потаријељена доказима. Послије реченог дана начије се потраживање неће усвојити.

Број 648.

IV. 1903 264.

Цетиње, 26 септембра 1903 год.

Из канцеларије Обл. Суда.

Р. 75 Број 217 2—2

ОГЛАС.

На основу решења Књ. Обласног Суда на Цетињу, од 27 о. м. бр. 2177—III. 1903. 37 — у послу наслеђена за оставштине пок. Димитрија Русића, преминулог у Бањој Луци, позивају се овим путем прави наследници пок. Димитрија, да се до 1 новембра ове године пријаве овоме суду са својим изјавама, потаријељеним од надлежне духовне и судске власти, да су они заиста једини и прави наследници масеног имања пок. Димитрија, а тако и на ком степену еродства долазе с покојним Димитријем.

Послије означеног дана свачија ће се изјава одбацити, а само онима, који се до тада буду пријавили, те се нађу за праве наследнике, заоставштину ће се уручити.

Број 2177.

III. 1903. 37.

Цетиње, 26 септембра 1903 год.

Из канцеларије Обл. Суда.

Р. 123 Број 218 2—3

ОГЛАС.

Износи се на јавну продају доље описана непокретност (кућа) Мића Баровића из Цетиња, која је процијењена 3720 круна.

Продаја ће се извршити у канцеларији Књ. Обласног Суда на Цетињу.

За продају се одређују три рока: први на дан 22 септембра, други 22 октобра и трећи 22 новембра ове године, у 10 сати прије подне.

На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности, а на трећем и ниже, али никако испод двије трећине процијењене вриједности.

Сваки је ладитанат дужан положити јемство 10% од процијењене вриједности.

Позивљу се сви они, који имају на непокретности какво реално право, дужникови повјериоци и они који имају право прече купње, да се пријаве суду прије прве продаје.

Речена кућа налази се у овој вароши, улица Баја Пивљанина под бр. 104, а ограничења је: од истока Обилића Пољаном, од југа кућа Сава Капе, од запада улицом Баја Пивљанина и од сјевера кућа Шпаира Текалића.

Кућа је једнокатна, по плану ограничена и покривена талијанском тиглом; дуга са видовима 11'30 мет. а широка 8'56 м, има: портик дуг 11'30 мет. а широк 2'10 мет.; једну камару с лица дугу 5'04 мет. а широку 5'03 мет., одаклију озад, дугу 5'7, а широку 4'38 мет. Камара и одаклија имају по једна двокатна врата фино израђена и по два велика прозора.

Под кровом има једну велику камару непопуфитану а освијетљену са 4 прозора; између портика, одаклије и камаре ограничења су дебели зидови.

Доња камара, портик и одаклија нијесу последњом руком окартане ни пошупитане.

Именованој кући припада башта ограничена високим и jakim зидом, дуга 17'30 мет. а широка 9'9 метара.

Бр. 1775

IV. 1902—4.

Цетиње.

Из канцеларије Књ. Обл. Суда.

Р. 257 Број 219 1—1

ОГЛАС.

Јавна продаја непокретности Радована Икона с Творида извршиће се 15 октобра тек. год. Виђа оглас у прилогу к 37 броју „Гласа Црногорца“ од 1903 године.

Турица, 15 септембра 1903 год.

Број 276.

Кап. Тијодор Драговић.

Р. 35 Број 220 1—1

ОГЛАС.

Јавна продаја непокретности Штепана Пајовића из Подгорице извршиће се дана 1 новембра и 1 децембра тек. год.

Види оглас у прилогу к 38 броју „Гласа Црногорца“ од тек године.

Истовремено исправља се, да први рок у огласу изнешеном у горњем броју „Гласа Црногорца“ за исту ствар истиче на 1 октобра тек. године, а не 1 септембра као што је речено.

Број 1001.

IV. 1903. 38.

Подгорица, 3 октобра 1903 год.

Из канцеларије Књ. Обл. Суда.

Р. 76 Број 221 1—1

ОГЛАС.

Јавна пролаја непокретности Пера Милошева Аладина из Очавића извршиће се дана 10 марта 1904 године.

Види оглас у прилогу к 27 броју „Гласа Црногорца“.

Број 462.

Вајаци, 16 септ. 1903 год.

Капетан цетањски
Вогдо Мартиновић.

Р. 36 Број 222 1—1

ОГЛАС.

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Марка Церова и Озричића, које су процијењене круна 500.

Продаја ће се извршити у Никшићу, у канцеларији овога Суда — За продају се одређују три рока: први на 4 новембра, други на 4 децембра, а трећи на 4. јануара идуже 1904 те године у 2 сата после подне.

На прва два рока неће се непокретности продат испод процијењене вриједности, а на трећем и ниже, али никако испод 2/3 процијењене вриједности.

Позивају се сви они, те имају на непокретностима какво реално право, дужникови повјериоци и они који имају право прече купње, да се пријаве Суду прије прве продаје.

Опис непокретности:

1. једна кућа сувошеља сламом покривена и више исте у Дрпину 1/4 ливаде и оранице са границама: од истока гора Кара Павића, од запада земља Милана Маркова, од сјевера истога Милана, а од југа Драга Маркова.

2. Под Дрпину 1 рало и 1/4 оранице са границама: од истока комун сеоски, од запада и сјевера пут, од југа земља Милана Маркова.

3. у Барице 2 рала са границама: од истока и сјевера Кара Павића, од запада комун, а од југа земља Шора Јелвића.

4. код Лисице главце 1 рало земље са границама: од истока, запада и југа комуница сеоска, а од сјевера земља Радована Василевића.

5. у Крушке 2/3 оранице са границама: од истока земља Муја Милетића, од запада Пурава Алчићина, од сјевера пут, а од југа Паја Ајданића.

6 у Стрменце један листосјек горе. Граница: од истока гора Павла Новичина, од запада Кара Павића, од сјевера Николе Јованова, а од југа војводе Церовића.

Број 239.

Никшић, 4. октобра 1903.

Кап. Бошко Мијушковић.

Р. 270 Број 223 1—1

ОГЛАС.

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Пауна Јованова из Кисјелице, које су процијењене круна 200.

Продаја ће се извршити код подписатога у Вилац.

За продају одређују се три рока: први 18 октобра, други 18 новембра, трећи 18 децембра. На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности, а на трећем и ниже, али никако испод 2/3 процијењене вредности.

Ладитанти су дужни положити јемство од 10% од процијењене вриједности.

Позивају се сви они, који имају на непокретности какво реално право, дужникови повјериоци и они који имају право прече купње, да се пријаве прије прве продаје.

Опис непокретности: У тако звано мјесто Кисјелица, 2/3 рала оранице у 6 комадића, 1/3 косе ливаде, једна кућа сухозидна сламом покривена, пред истом један обор — све у једном комаду; граница: од југа, истока и сјевера земљом Радоје Миланова, од сјеверо запада земљом Браће Николића.

Братоножићи, 18 септ. 1903.

Број 171.

Заст. кап. Перо Б. Вељковић.

Р. 158 Број 224 1—2

Приватне објаве.

ОГЛАС

Дајемо на знање г. г. путницима, који долазе, или пролазе кроз Никшић, да смо нашу гостионичарску радњу превели у кућу г. Спасоја Вујовића, која се налази у главној улици на првом мјесту уласка у Никшић (Montenegro) са фирмом.

„Гостионица Дурмитор“

Квартари су чисти и добро уређени; послуга брза и тачна; цијена сасвим умјерена, а храна изврсна према вахтјеву гостију.

Послуга говори: српски, чешки, талијански и немачки.

Молимо сву господу и равне путнике да нас са својим појетима удостоје.

Никшић, 5/8 1903.

На служби

Браћа Мемедовићи.

Р. 87 Број 75 4—5

ОБЈАВА

Продајем из слободне руке двије куће „Катунска улица 92 и 94.“

Обратити се потписатом:

Марко Јов. Томовић.

Р. 18 Број 90 3—3

ГРОМОБРАНЕ, 38 школе и цркве Књ. Цр. Јавном Управом Грађевина одобрене, израђујем за 120. кр.

Никшић.

Ивановић.

Р. 17 Број 91 3—5

ОГЛАС.

Продајем из слободне руке четири ватла млина и двије ваљанице у „Добро поље“. Речено имаће даје годишње офата круна 2400.

Купац, који би жељео купити, нека се пријави потписатом.

У Вражегрцима, 26 септ. 1903 г.

Капетан Димјан Перовић.

Р. 39 Број 101 2—2